

Προς

ΡΑΕ

Πειραιώς 132,
118 54 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου, Δρ. Ν. Μπουλαξή

Κοινοποίηση

ΥΠΕΝ

Μεσογείων 119,
101 92 Αθήνα

Υπόψη: κ. Υπουργού, Καθ. Γ. Σταθάκη

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 449
Αθήνα, 22.09.2017

ΘΕΜΑ: Δημόσια Διαβούλευση για τις βασικές αρχές σχεδιασμού του Μεταβατικού Μηχανισμού Αποζημίωσης Ευέλικτης Ισχύος («ΜΜΑΕΙ») στο Διασυνδεδεμένο Ηλεκτρικό Σύστημα της χώρας μας

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Με την παρούσα ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Εταιρειών Ηλεκτρικής Ενέργειας επιθυμεί να καταθέσει τις απόψεις του σε σχέση με την επί μακρότατο χρονικό διάστημα πολυαναμενόμενη διαβούλευση της ΡΑΕ επί των βασικών αρχών για το σχεδιασμό ενός μεταβατικού μηχανισμού αποζημίωσης της **διαθεσιμότητας** ευέλικτης ισχύος, η άμεση εφαρμογή του οποίου αποτελεί αδήριτη ανάγκη για την αγορά ηλεκτρισμού της χώρας.

Θα έπρεπε ο υπό διαβούλευση μηχανισμός να αποτελεί και επιβάλλεται να αντιμετωπίζεται σαν φυσική συνέχεια του προϊσχύσαντος μηχανισμού αποζημίωσης της **διαθεσιμότητας** ευέλικτης ισχύος, καθόσον η ύπαρξή του υπαγορεύεται από και έρχεται να καλύψει τις ίδιες ανάγκες, ενώ δεν έχει διαφοροποιηθεί ουδεμία συνθήκη από το χρόνο θέσπισης του πρώτου τέτοιου μηχανισμού μέχρι σήμερα. Με αυτά τα δεδομένα, ενώ θα περίμενε κανείς να τεθεί υπό διαβούλευση ένας μηχανισμός κατά τα ουσιώδη ίδιος με τον προηγούμενο (που η ίδια η Αρχή Σας εκτόνησε πριν από μόλις ενάμιση έτος και κοινοποίησε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή), με εξαίρεση τις διαγωνιστικές διαδικασίες για τον καθορισμό της τιμής, με λύπη διαπιστώνουμε ότι ο υπό διαβούλευση μηχανισμός διαφοροποιείται αδικαιολόγητα επί της ουσίας από τον προηγούμενο. Οι διαφοροποιήσεις αυτές εκτός από τα ζητήματα που εγείρουν ως προς τη συμβατότητά του μηχανισμού με το εφαρμοστέο Ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο, και ιδίως με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020), είναι βέβαιο ότι θα προκαλέσουν και νέες

καθυστερήσεις στην απόκτηση των απαραίτητων εγκρίσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τέτοιες καθυστερήσεις, προστιθέμενες στην περίοδο των ήδη πέντε μηνών από τη λήξη της εφαρμογής του προϊσχύσαντος εγκεκριμένου μηχανισμού, συνεπάγονται σοβαρότατες οικονομικές επιπτώσεις για τους ηλεκτροπαραγωγούς θέτοντας σε αμφιβολία τη βιωσιμότητα του παραγωγικού δυναμικού τους, το οποίο έχει αποδειχθεί απαραίτητο για το Σύστημα, όπως αποτυπώνεται σε έγκυρες μελέτες για τις ανάγκες σε ευελιξία και **διαθεσιμότητα** ισχύος αυτού.

Έπειτα από:

(α) την ολοκλήρωση της δημόσιας διαβούλευσης επί της πρότασης της ΡΑΕ για το βασικό σχεδιασμό του Μηχανισμού Αποζημίωσης Επάρκειας Ισχύος («ΜΑΕΙ») στο Διασυνδεδεμένο Ηλεκτρικό Σύστημα της χώρας μας, η οποία έλαβε χώρα **προ (1) ενός έτους**, και τις δημόσιες τοποθετήσεις όλων των ενδιαφερομένων,

(β) την **επιτυχημένη λειτουργία του TFRM** την περίοδο 5/2016 - 4/2017, και

(γ) την αδιαμφισβήτητη περαιτέρω **καθυστέρηση** υλοποίησης συμφωνημένων αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στη χονδρεμπορική αγορά, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των νέων αγορών ηλεκτρισμού και της άρσης των διαπιστωμένων στρεβλώσεων,

η παρουσίαση από τη ΡΑΕ της συγκεκριμένης πρότασης και δη, όπως προεκτέθηκε, πέντε (5) μήνες μετά τη λήξη του προϊσχύσαντος και εγκεκριμένου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μηχανισμού, που ήταν **απολύτως επιβεβλημένος** για την επιβίωση και εξακολούθηση της λειτουργίας των υφιστάμενων μονάδων των μελών του Συνδέσμου μας, εγείρει εύλογη ανησυχία αναφορικά με την πρόθεση αλλά και τη δυνατότητα των αρμόδιων φορέων να αντιμετωπίσουν **έγκαιρα και αποτελεσματικά τις ανάγκες του εγχώριου ηλεκτρικού συστήματος σε πραγματική και οικονομικά αποδοτική διαθεσιμότητα ευέλικτης ισχύος.**

Όπως πολύ καλά γνωρίζετε, οι μονάδες ηλεκτροπαραγωγής των εταιρειών του Συνδέσμου μας ανταποκρίθηκαν διαχρονικά με τον καλύτερο και αποδοτικότερο τρόπο στις απαιτήσεις και προκλήσεις του Συστήματος, παρέχοντας την απαιτούμενη ευελιξία για την αδιάλειπτη κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, λειτουργώντας δηλαδή υποδειγματικά σε ένα ατελές μοντέλο αγοράς αμιγούς ενέργειας (energy-only market) από το οποίο λείπουν οι βασικές αγορές (προθεσμιακή, αγορά επόμενης ημέρας, ενδοημερήσια, αγορά εξισορρόπησης), και υπομένοντας στρεβλώσεις, οι οποίες τελικά απειλούν την επιβίωσή τους.

Ως εκ τούτου, η **άμεση κοινοποίηση και θέση σε εφαρμογή** ενός **μεταβατικού, ορθολογικά σχεδιασμένου και ανταγωνιστικού μηχανισμού** για την αποζημίωση της **διαθεσιμότητας** ευέλικτης ισχύος στην εγχώρια αγορά αποτελεί όχι απλώς «αίτημα» αλλά αδήριτη ανάγκη. Ωστόσο, ο μηχανισμός, τις γενικές αρχές του οποίου θέτει η ΡΑΕ σε διαβούλευση, δεν ικανοποιεί σχεδόν καμία από τις ανωτέρω επιταγές/προϋποθέσεις,

αντιθέτως «εγγυάται» νέες καθυστερήσεις ενώ ουδέν εχέγγυο προσφέρει περί του ότι θα επιφέρει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή την καθιέρωση δίκαιης και ορθολογικής αποζημίωσης για την παροχή **διαθεσιμότητας** ευέλικτης ισχύος. Προς άρση των εν λόγω εμποδίων, ο Σύνδεσμός μας επαναφέρει την πρόταση που έχει υποβάλει επισήμως στην Αρχή Σας για άμεση υποβολή κοινοποίησης προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενός μηχανισμού με ταυτόσημα χαρακτηριστικά με τον προϋσχύσαντα και ήδη ενγκεκριμένο μηχανισμό αποζημίωσης διαθεσιμότητας ευέλικτης ισχύος, με την αυτονόητη μεταβολή του τρόπου προσδιορισμού της αποζημίωσης των μονάδων μέσω δημοπρασιών.

Στο παραπάνω γενικό πλαίσιο, αναλύονται στη συνέχεια οι κυριότερες αστοχίες που εντοπίζονται στην πρόταση της ΡΑΕ, των οποίων η άμεση θεραπεία είναι επιβεβλημένη:

- 1) **Αντικείμενο - Υπηρεσία:** Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας (2014-2020) (“ΕΕΑΓ”) προκειμένου οι ενισχύσεις που χορηγούνται για τη διασφάλιση της επάρκειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας να είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά, θα πρέπει να αμείβουν αποκλειστικά την **υπηρεσία** της πλήρους **διαθεσιμότητας** ισχύος την οποία παρέχει ο παραγωγός (βλ. το σημείο 225 της Ενότητας 3.9). Τηρώντας αυτήν ακριβώς τη θεμελιώδη πρόβλεψη των Κατευθυντήριων Γραμμών, η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (SA.38968) για την έγκριση του Μεταβατικού Μηχανισμού Αποζημίωσης Ευελιξίας (“TFRM”) καθορίζει στο σημείο 73 ότι το μέτρο –για να πληροί τα κριτήρια της καταλληλότητας- πρέπει να αποζημιώνει μόνο την **υπηρεσία διαθεσιμότητας** ισχύος. Στο αμέσως επόμενο σημείο 74 η ίδια απόφαση σαφώς δηλώνει ότι το **ενγκεκριμένο** αυτό **μέτρο** ακριβώς **αποζημιώνει** τις επιλέξιμες μονάδες **μόνο** για τη **διαθεσιμότητα ισχύος** που παρέχουν στο Σύστημα.

Αποκλειστικός λόγος παροχής της αμοιβής για τη **διαθεσιμότητα** ισχύος είναι η επάρκεια ισχύος για την υπηρεσία ευελιξίας και έχει τον χαρακτήρα ασφάλειας για τη διατήρηση σε λειτουργία των σχετικών μονάδων. Εξ άλλου αυτό προκύπτει και από το συλλογισμό της εγκριτικής απόφασης του TFRM η οποία αναφέρεται (βλ. την παρ. 65) σε κίνδυνο μη εξυπηρέτησης της ζήτησης αν δύο (2) μονάδες φυσικού αερίου δεν είναι διαθέσιμες, καθώς και στη χρήση πιθανοτικών μετρικών σχετικά με την αξιοπιστία του συστήματος (π.χ. Insufficient Ramping Resource Expectation, που αναφέρεται στις παρ. 14 και 66 της εγκριτικής απόφασης). Επομένως το «προϊόν» για το οποίο παρέχεται αμοιβή δεν είναι αυτή καθαυτή η ευελιξία (ή η παροχή επικουρικών υπηρεσιών) αλλά η **διαθεσιμότητα** ισχύος των κατάλληλων μονάδων παραγωγής ώστε να παράσχουν την υπηρεσία αυτή όταν και αν χρειασθεί.

Είναι προφανές ότι από τη στιγμή που εξασφαλίζεται η **διαθεσιμότητα** ισχύος των κατάλληλα ευέλικτων μονάδων παραγωγής, ο Διαχειριστής του Συστήματος μπορεί να διασφαλίσει την παροχή μιας ευρείας γκάμας υπηρεσιών ευελιξίας δίνοντας τις αντίστοιχες εντολές κατανομής στις ευέλικτες μονάδες παραγωγής. Αυτό, άλλωστε,

αναφέρεται και στη συγκεκριμένη απόφαση για την έγκριση του TFRM, σύμφωνα με την οποία (μεταξύ άλλων στα σημεία 3 και 53) ως στόχος του μέτρου θεωρείται η επαρκής παροχή υπηρεσιών ευελιξίας. Για να είναι όμως δυνατή αυτή η **επαρκής παροχή πολλών διαφορετικών υπηρεσιών ευελιξίας**, απαιτείται να διασφαλιστεί η **μία (1) υπηρεσία της διαθεσιμότητας ευέλικτης ισχύος**.

Είναι, λοιπόν, σαφές ότι και το νέο προτεινόμενο μέτρο δεν μπορεί παρά να αποζημιώνει **μία (1) αμειβόμενη υπηρεσία (προϊόν)**, αυτή δηλαδή της **διαθεσιμότητας ευέλικτης ισχύος**.

Αντίθετα, η πρόταση της ΡΑΕ που τίθεται σε διαβούλευση αναφέρεται ρητά σε παροχή υπηρεσίας ευελιξίας αφού προβλέπει και κάνει διάκριση μεταξύ δύο (2) «προϊόντων», ευελιξίας μίας (1) ώρας ή τριών (3) ωρών. Η αναφορά του κειμένου σε δύο (2) προϊόντα, αλλά και η διατύπωση που χρησιμοποιεί, προκαλεί σύγχυση, τόσο ως προς τη φυσική διάσταση και τεχνικό διαχωρισμό των δύο προϊόντων που αναφέρονται όσο και ως προς την ρυθμιστική του διάσταση, καθώς φαίνεται να θεωρεί ότι στόχος είναι να αποζημιώσει ο μηχανισμός, όχι τη **διαθεσιμότητα** της ευέλικτης ισχύος, αλλά την παροχή των υπηρεσιών ευελιξίας και μάλιστα με διάκριση δύο (2) τύπων υπηρεσιών. Κάτι τέτοιο, όμως, έρχεται προδήλως σε αντίθεση τόσο με τις Κατευθυντήριες Γραμμές όσο και με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση του TFRM. Επομένως, η υιοθέτηση – άμεση ή έμμεση και σε οποιαδήποτε παραλλαγή - διαφορετικών υπηρεσιών/προϊόντων στο κοινοποιούμενο μέτρο δεν εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο στόχο και μετά βεβαιότητας θα οδηγήσει σε απόρριψη της πρότασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και επομένως σε καθυστέρηση στη θέσπιση του μέτρου και την υλοποίηση της νέας αυτής αγοράς διαθέσιμης ευέλικτης ισχύος.

- 2) **Επιλεξιμότητα**: Τα κριτήρια επιλεξιμότητας είναι γνωστά και ίδια με αυτά του προηγούμενου TFRM. Δεν έχει υπάρξει κάποια μεταβολή στις συνθήκες, που να δικαιολογεί αλλαγή των κριτηρίων αυτών, αλλαγή η οποία θα πυροδοτήσει νέους γύρους συζητήσεων ανάμεσα στις Ελληνικές Αρχές και τις υπηρεσίες της ΓΔ Ανταγωνισμού της ΕΕ. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας πρέπει να είναι ακριβώς τα ίδια συμφωνημένα κι εγκεκριμένα κριτήρια, που περιλαμβάνονται στην απόφαση έγκρισης του προηγούμενου TFRM. Τα εν λόγω κριτήρια, όπως περιγράφονται στην απόφαση έγκρισης του προηγούμενου TFRM, καλύπτουν πλήρως και μόνο το σύνολο των μονάδων του ελληνικού Συστήματος, οι οποίες (μονάδες) χαρακτηρίζονται διεθνώς ως ευέλικτες (ήτοι μονάδες ΦΑ ανοικτού κύκλου και συνδυασμένου κύκλου και ΥΗΣ) βάσει των εγγενών τεχνικών χαρακτηριστικών τους σχετικά με την ευέλικτη λειτουργία τους.

Η πρόταση της ΡΑΕ, σύμφωνα με την οποία ο συντελεστής μέσης ισχύος των ΥΗΣ θα υπολογιστεί με βάση μεθοδολογία για τον προσδιορισμό ενεργειακού περιορισμού των μονάδων από τον ΑΔΜΗΕ, δεν προσφέρει τίποτα περισσότερο από τον ήδη

εγκεκριμένο τρόπο υπολογισμού και δεδομένων των στενών χρονικών περιθωρίων για την έγκριση του σχεδιαζόμενου μέτρου, ουσιαστικά δεν συνιστά εναλλακτική. Άλλωστε, ο ήδη εγκεκριμένος τρόπος υπολογισμού της καταρχήν διαθέσιμης ισχύος των ΥΗΣ, βάσει του σχετικού μαθηματικού τύπου που χρησιμοποιήθηκε στον TFRM, αποδίδει βέλτιστα τον περιορισμό **διαθεσιμότητας** των υδάτινων πόρων, καθώς υπολογίζει τη μέση ισχύ των ΥΗΣ σταθμίζοντάς την με το φορτίο Συστήματος, ενθαρρύνοντας ουσιαστικά την έγχυση ενέργειας από ΥΗΣ σε περιόδους που αυτή είναι περισσότερο απαραίτητη για την ομαλή και οικονομική λειτουργία του Συστήματος.

Η εξάρτηση δε της επιλεξιμότητας από προϋποθέσεις που συνέχονται με την αδειοδότηση μονάδων, συγκεκριμένης μάλιστα τεχνολογίας (φυσικού αερίου), αποτελεί προσπάθεια αντιμετώπισης θεμάτων της αγοράς ενέργειας (τα οποία δεν έχουν επιλυθεί εδώ και καιρό λόγω καθυστερήσεων των αρμοδίων φορέων) με τρόπο αναποτελεσματικό και σε άσχετο πεδίο. Σε κάθε περίπτωση, για την αντιμετώπιση του σχετικού θέματος η νομοθεσία έχει ήδη επαρκείς προβλέψεις και δεν υπάρχει ανάγκη ούτε νόμιμο έρεισμα για πολλαπλές κυρώσεις. Η εξεταζόμενη καθιέρωση του σχετικού νέου - παντελώς απρόσφορου - κριτηρίου επιλεξιμότητας προφανώς αποσκοπεί στο να αποκλείσει αυθαίρετα συγκεκριμένες μονάδες ηλεκτροπαραγωγής από το νέο μηχανισμό (ευνοώντας άλλες) προκαλώντας σημαντικούς κινδύνους ανεπάρκειας ευέλικτης ισχύος.

- 3) **Ανάγκες ευελιξίας:** Σύμφωνα με το κείμενο που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση από την Αρχή Σας, η δημοπρατούμενη ποσότητα ισχύος για παροχή υπηρεσιών ευελιξίας θα αντιστοιχεί στις ανάγκες του Συστήματος «όπως αυτές αποτυπώνονται στη Μελέτη Ευελιξίας που υπέβαλε στην Αρχή ο Διαχειριστής του Συστήματος». Η εν λόγω Μελέτη του ΑΔΜΗΕ, η οποία δόθηκε σε δημόσια διαβούλευση, εκπονήθηκε με τη χρήση ντετερμινιστικής μεθοδολογίας, παρότι σε πολλά σημεία της ανάλυσης αναγνωρίζεται η σημαντικότερη επίδραση «της περιορισμένης προβλεψιμότητας και της υψηλής μεταβλητότητας» των ανανεώσιμων πηγών, η αυξανόμενη διείσδυση των οποίων αποτελεί βασικότατο παράγοντα για τον προσδιορισμό των αναγκών ευελιξίας. Πλην, όμως, όπως είναι γνωστό στη βιβλιογραφία¹, η ντετερμινιστική

¹ Οι πιο κάτω βιβλιογραφικές αναφορές τεκμηριώνουν τη χρήση στοχαστικών (δηλαδή με πιθανότητες όχι αιτιοκρατικά) μετρικών της αξιοπιστίας του συστήματος σχετικά με την ευελιξία, όπως οι μετρικές expected unserved ramping (EUR) και insufficient ramp resource expectation (IRRE), οι οποίες και μετρήθηκαν για το Ελληνικό σύστημα στο πλαίσιο της μελέτης που υποστήριξε την έγκριση του προηγούμενου μεταβατικού μηχανισμού. Το EPRI (βλ. παρακάτω), το οποίο είναι το εγκυρότερο κρατικό ινστιτούτο ερευνών για την ηλεκτρική ενέργεια στις ΗΠΑ, τεκμηριώνει ότι η μέτρηση της αξιοπιστίας με στοχαστικές μεθόδους οδηγεί σε μεγαλύτερη αναγκαιότητα διαθεσιμότητας ισχύος από τη μέτρηση με αιτιοκρατικές μεθόδους (σελ. 12-13): Lannoye Eamonn, Damian Flynn, and Mark O'Malley, (2012). Evaluation of Power System Flexibility. IEEE TRANSACTIONS ON POWER SYSTEMS, VOL. 27, NO. 2, MAY Electric Power Research Institute (EPRI), (2014). Metrics for Quantifying Flexibility in Power System Planning. Product Id: 3002004243 Ulbig A. and G. Andersson, (2015). Analyzing operational flexibility of electric power systems. Electrical Power and Energy Systems, 72, pp. 155–164

μεθοδολογία τείνει να υποεκτιμήσει, σε σύγκριση με την πιθανοτική μεθοδολογία, τις ανάγκες σε διαθέσιμη ισχύ. Προκειμένου λοιπόν να διασφαλιστούν σε κάθε περίπτωση, από τον Διαχειριστή του Συστήματος τα επιθυμητά επίπεδα αξιόπιστης λειτουργίας του Συστήματος και να μην τεθεί σε κίνδυνο η αδιάλειπτη κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, θα πρέπει η ποσότητα-στόχος κατά την κατασκευή της καμπύλης ζήτησης να είναι αυξημένη κατά 15% σε σχέση με το μέγεθος των 4.263 MW που αναφέρεται στο υπό διαβούλευση κείμενο και αντικατοπτρίζει τις ελάχιστες ανάγκες για την ασφαλή λειτουργία του Συστήματος, δηλ. η ποσότητα-στόχος να προσδιοριστεί στο επίπεδο των 4.900 MW.

- 4) **Παράμετροι σχεδιασμού της διαγωνιστικής διαδικασίας (δημοπρασία):** Η πλέον βασική παράμετρος της διαγωνιστικής διαδικασίας είναι ο σχεδιασμός της καμπύλης ζήτησης εκ μέρους της αρμόδιας Αρχής (ή φορέα). Θα ανέμενε λοιπόν εύλογα κανείς, το υπό διαβούλευση κείμενο να περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την κατασκευή της καμπύλης ζήτησης -από τη στιγμή που γίνεται από τον Ρυθμιστή η επιλογή να αναφερθεί σε κάποια από αυτά- κι όχι μόνο στην ανώτατη τιμή προσφοράς (“price cap”).

Σε κάθε περίπτωση, προκαλεί μεγάλη έκπληξη το γεγονός ότι η Αρχή Σας προτείνει μια ανώτατη τιμή (“price cap”) σε διεθνώς πρωτόγνωρα χαμηλά επίπεδα και σε πλήρη ασυμβατότητα ακόμη και με την τιμή-στόχο των 45.000 Ευρώ/MW-έτος την οποία είχε προτείνει το Ελληνικό Κράτος και είχαν εγκρίνει ως εύλογη αξία τόσο η ΓΔ Ανταγωνισμού της ΕΕ, όσο και η Αρχή Σας. Και αυτό λαμβάνοντας υπόψη ένα παντελώς απρόσφορο μέγεθος, δηλαδή εκείνο του πρόσθετου κόστους λειτουργίας και συντήρησης (O&M) λόγω εντεταμένων κύκλων έναυσης/σβέσης και του πρόσθετου κόστους προμήθειας/μεταφοράς ΦΑ των μονάδων που παρέχουν υπηρεσίες ευελιξίας, «όπως οι τιμές αυτές κόστους είχαν εγκριθεί από την ΕΕ στον προϋχούσαντα ΜΜΑΕ». Με λίγα λόγια, η Αρχή Σας επιλέγει να θέσει μια ανώτατη τιμή βασιζόμενη σε μια μόνο παράμετρο κόστους (πρόσθετο κόστος λειτουργίας και συντήρησης και προμήθειας/μεταφοράς ΦΑ) από το σύνολο εκείνων που λήφθηκαν υπόψη για τη διαμόρφωση της τιμής-στόχου των 45.000 Ευρώ/MW-έτος, δυνάμει της εγκριτικής απόφασης για το TFRM. Πλην, όμως, η εν λόγω προσέγγιση είναι αυθαίρετη και πρέπει να επαναξιολογηθεί άμεσα από την Αρχή Σας. Και αυτό διότι η αμοιβή πρέπει να αφορά στο ελάχιστο ποσό ώστε να διατηρηθεί η **διαθεσιμότητα** ισχύος. Το σχετικό ποσό που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του προηγούμενου μεταβατικού μηχανισμού προσδιορίστηκε ακριβώς με βάση αυτό το σκεπτικό. Είναι δε το ελάχιστο κοστοστρεφές κίνητρο – καλύπτοντας δαπάνες συντήρησης και άλλες σχετικές δαπάνες - που πρέπει να δοθεί σε μια ευέλικτη μονάδα έτσι ώστε αυτή να είναι σε ετοιμότητα για να λειτουργήσει με ευέλικτο τρόπο. Η ελάχιστη αυτή αμοιβή-κίνητρο αποτελεί ουσιαστικά το μη ανακτώμενο από

Kondziella H. and T. Bruckner, (2016). Flexibility requirements of renewable energy based electricity systems – a review of research results and methodologies Renewable and Sustainable. Energy Reviews 53, pp. 10–22.

την αγορά ενέργειας κόστος (“missing money”) το οποίο προσδιορίστηκε με συγκεκριμένη μέθοδο στο πλαίσιο του εγκεκριμένου μεταβατικού μηχανισμού.

Σε αντίθεση με τα ανωτέρω, η πρόταση της ΡΑΕ προτείνει ουσιαστικά αμοιβή για την παροχή της υπηρεσίας ευελιξίας – κι όχι για τη **διαθεσιμότητα** - χωρίς μάλιστα να λαμβάνει υπόψη τα απαραίτητα και αναπόδραστα βασικά σταθερά κόστη χωρίς την κάλυψη των οποίων είναι αδύνατο μια ελέγκτη μονάδα να βρίσκεται σε **διαθεσιμότητα** και κατ’ επέκταση να παρέχει - όταν απαιτείται - την υπηρεσία ευελιξίας. Επιπλέον, αυτή η στρεβλωμένη τιμή της πρότασης της ΡΑΕ δεν τίθεται καν ως τιμή-στόχος των διαγωνισμών αλλά ως ανώτατη τιμή, που σημαίνει ότι η αναμενόμενη - λόγω ανταγωνισμού - τιμή κατάληξης του διαγωνισμού θα είναι ακόμα χαμηλότερη και δεν θα καλύπτει ούτε καν το ελάχιστο κόστος συντήρησης των μονάδων. Δηλαδή, η πρόταση της ΡΑΕ αγνοεί ότι είναι άλλο η ανώτατη τιμή προσφοράς (“price cap”) κι άλλο η τιμή-στόχος που συνήθως τίθεται για σχετικούς διαγωνισμούς ισχύος. Ειδικότερα, η ανώτατη τιμή (“price cap”) προκύπτει, όπως δείχνει η πλούσια διεθνής εμπειρία², ως ένα πολλαπλάσιο (1,2 - 2 φορές) του κόστους για μια νεοεισερχόμενη μονάδα (“CONE”), ενώ ουδέποτε η εν λόγω ανώτατη τιμή ταυτίζεται με το εν λόγω κόστος. Συνεπώς, αν θεωρηθεί ως νεοεισερχόμενη μια μονάδα ανοικτού κύκλου με καύσιμο φυσικό αέριο (OCGT), τότε το κόστος νεοεισερχόμενης μονάδας (“CONE”) προσδιορίζεται σε 55.000 Ευρώ/MW-έτος (βλ. την παρ. 88 της εγκριτικής απόφασης για το TFRM), υποδεικνύοντας ως ανώτατη τιμή (“price cap”) ένα μέγεθος μεταξύ 66.000 και 110.000 Ευρώ/MW-έτος. Αν επιλεγεί δε ως νεοεισερχόμενη μονάδα μια μονάδα συνδυασμένου κύκλου με καύσιμο φυσικό αέριο, τότε το μέγεθος CONE είναι κατά 50% περίπου υψηλότερο. Σύμφωνα δε με την πολύ πρόσφατη εγκριτική

² Από την πλούσια εμπειρία διαγωνισμών για αμοιβή διαθεσιμότητας ισχύος στις ΗΠΑ και την Ευρώπη, είναι γνωστό ότι η ρυθμιστικά επιθυμητή τιμή προσδιορίζεται με βάση την έννοια του CONE (Cost of New Entry) η οποία υπολογίζεται με βάση το ετήσιο πάγιο κόστος εξυπηρέτησης κεφαλαίου επένδυσης και συντήρησης. Η τιμή αυτή αντιπροσωπεύει την εκτιμώμενη ελάχιστη αμοιβή ισχύος ώστε μία μονάδα να διατηρηθεί σε λειτουργία (ή να επενδυθεί) δεδομένων και των λοιπών εσόδων από την αγορά. Επειδή η ρυθμιστικά επιθυμητή τιμή έχει λάβει υπόψη τα εκτιμώμενα έσοδα από την αγορά ενέργειας, η τιμή αυτή ονομάζεται συχνά Net-CONE, και η οποία τους διαγωνισμούς των αγορών PJM, New England και Μεγάλης Βρετανίας, το Net-CONE κυμάνθηκε μεταξύ 45-55 €/kW. Η ανώτατη τιμή των διαγωνισμών αυτών προσδιορίζεται ως πολλαπλάσιο της τιμής Net-CONE και αφορά στην τιμή έναρξης της διαγωνιστικής διαδικασίας. Επειδή στους διαγωνισμούς αυτούς προσδιορίζεται επίσης συνάρτηση ζήτησης ισχύος-τιμής, η οποία είναι φθίνουσα, η τιμή κατάληξης του διαγωνισμού είναι χαμηλότερη της ανώτατης τιμής και συνήθως κοντά στην τιμή στόχο η οποία είναι η τιμή Net-CONE. Στους σχετικούς διαγωνισμούς, η ανώτατη τιμή τίθεται συνήθως μεταξύ του 120% του 150% της τιμής Net-CONE. Βλ. Yiakoumi Despina and Agathe Rouaix (2016) Understanding the new Capacity Market Implemented in the UK, University of Aberdeen, Discussion Paper No 16-13 The Brattle Group (2014). Energy and Capacity Markets: Tradeoffs in Reliability, Costs, and Risks. Harvard Electricity Policy Group, Working Paper February 27. Parmar Ashok and Rohit Bhakar (2016). Capacity Reimbursement Mechanisms: Challenges and Opportunities in Deregulated Markets. Power Systems (ICPS), 2016 IEEE 6th International Conference on Power Systems. Η έννοια της τιμής CONE αποσαφηνίζεται επίσης στο πιο κάτω επίσημο κείμενο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το οποίο συνδέει την τιμή αυτή με την πιθανοτική μέτρηση της αξιοπιστίας του συστήματος, δηλαδή σε αναφορά με τη διαθεσιμότητα ισχύος. Βλ. Commission Staff Working Document, Accompanying the document Report from the Commission, Interim Report of the Sector Inquiry on Capacity Mechanisms {C(2016) 2107 final}, 13.4.2016 SWD(2016) 119 final, p. 58.

απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) 2017/1540 σχετικά με την παροχή ενίσχυσης για τη διασφάλιση της επάρκειας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στη Βρετανία της Γαλλίας, η Επιτροπή εκτίμησε την αξία της δυναμικότητας, η οποία αντιστοιχεί στο ποσό που καλύπτεται ως «επιπλέον κόστος», σε 50.000-60.000 Ευρώ/MW-έτος. Μάλιστα, ως «επιπλέον κόστος» ορίστηκε η «διαφορά μεταξύ των εσόδων που δημιουργούνται από την πώληση ενέργειας στην αγορά και των εξόδων που σχετίζονται με την ταχεία θέση σε λειτουργία της εγκατάστασης», δηλαδή η προσέγγιση αυτή εκπορεύεται - και ορθώς - από το “*missing money problem*”.

Λαμβάνοντας υπόψη την παραπάνω διεθνή πρακτική, στις δημοπρασίες για διαθέσιμη ισχύ που γίνονται στις διεθνείς αγορές, η ανώτατη τιμή (“*price cap*”) κυμαίνεται σε κάθε περίπτωση πάνω από τις 75.000 Ευρώ/MW-έτος. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε ότι, στην αντίστοιχη δημοπρασία του Ην. Βασιλείου, η ανώτατη τιμή προσφοράς ορίστηκε στις 83.000 Ευρώ/MW-έτος (75.000 GBP/MW-έτος). Σε πρόσφατες αντίστοιχες δημοπρασίες για διαθέσιμη ισχύ σε αγορές ηλεκτρισμού των ΗΠΑ, η ανώτατη τιμή προσφοράς ήταν στις 134.000 Ευρώ/MW-έτος (PJM) και στις 14.500-22.800 Ευρώ/MW-μήνα (New York ISO).

Εξάλλου, προφανώς και η δημοπρασία δεν εκκαθαρίζει στο επίπεδο της ανώτατης τιμής προσφοράς (εκτός και εάν υπάρχει μεγάλη σπανιότητα σε διαθέσιμη ισχύ) αλλά σε ένα χαμηλότερο επίπεδο, ανάλογα και με το στόχο αξιοπιστίας που θέτει η αρμόδια Αρχή (ή φορέας). Θα μπορούσε, λοιπόν, η ΡΑΕ ή ο Διαχειριστής του Συστήματος να δημοσιεύσει την προτεινόμενη καμπύλη ζήτησης για τη δημοπρασία διαθέσιμης ευέλικτης ισχύος όπου θα αποτυπωνόταν η ανώτατη τιμή προσφοράς, η ποσότητα-στόχος για την ευέλικτη ισχύ, η τιμή-στόχος για τη δεδομένη ποσότητα-στόχο, καθώς και η μέγιστη ζητούμενη διαθέσιμη ποσότητα ευέλικτης ισχύος (φυσικά για τιμή μηδέν).

Όσον αφορά στο συγκεκριμένο επίπεδο της τιμής-στόχου, υπάρχει μια δεδομένη τιμή αναφοράς για την περίπτωση της Ελλάδας και αυτή δεν είναι άλλη από την εγκεκριμένη – στο πλαίσιο του προηγούμενου TFRM - τιμή των 45.000 Ευρώ/MW-έτος, η οποία εξασφάλιζε τη λειτουργία των ευέλικτων μονάδων που ήταν απαραίτητες (δηλαδή την ποσότητα-στόχο) ώστε ο Διαχειριστής του Συστήματος να διασφαλίσει τα επιθυμητά επίπεδα αξιοπιστίας. Μάλιστα, η εν λόγω τιμή-στόχος των 45.000 Ευρώ/MW-έτος ήταν ήδη συμπιεσμένη προς τα κάτω δεδομένου ότι, υπό το προϋσχόντα καθεστώς, οι επιλέξιμες μονάδες αμείβονταν στη βάση μιας διοικητικά οριζόμενης τιμής η οποία όφειλε να ήταν συντηρητική (“*regulated price*”) και όχι στη βάση μιας ανταγωνιστικής διαδικασίας υποβολής προσφορών όπως εν προκειμένω. Με αυτό ως δεδομένο θεωρούμε ότι θα πρέπει να κατασκευαστεί η καμπύλη ζήτησης και από εκεί και πέρα η δημοπρασία θα εκκαθαρίσει υψηλότερα ή χαμηλότερα, ανάλογα με την σπανιότητα του αγαθού (**διαθεσιμότητα** ευέλικτης ισχύος). Επιπλέον, για τον καθορισμό της τιμής-στόχου σε αντίστοιχες δημοπρασίες αξιοποιούνται, κατά πάγια τακτική, τα πορίσματα μελετών που υπολογίζουν το μη

ανακτώμενο κόστος (“missing money problem”). Καθώς η Ρυθμιστική Αρχή έχει αναθέσει αντίστοιχη μελέτη, θεωρούμε αναγκαίο αφενός τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της μελέτης – καθόσον αγγίζει τον πυρήνα του προβλήματος της αγοράς ενέργειας - και αφετέρου τον υπολογισμό της τιμής-στόχου της δημοπρασίας με βάση το προσδιοριζόμενο μέγεθος για το μη ανακτώμενο κόστος.

Σε κάθε περίπτωση, το σκεπτικό του Ρυθμιστή, όπως αποτυπώνεται στο υπό διαβούλευση κείμενο, να λάβει υπόψη για τον καθορισμό του *price cap* μόνο το πρόσθετο σταθερό κόστος λειτουργίας και όχι και το βασικό σταθερό κόστος λειτουργίας είναι εσφαλμένο. Και αυτό διότι, για να είναι διαθέσιμη μια μονάδα να λειτουργήσει με ευέλικτο τρόπο, θα πρέπει να μπορεί να ανακτήσει το σύνολο του κόστους λειτουργίας και συντήρησης (πέραν του μεταβλητού), που αυτή η λειτουργία συνεπάγεται, και όχι μόνο το επιπλέον κόστος που της προσθέτει η ευέλικτη λειτουργία και το οποίο θα αποζημίωνε μια άλλη αγορά. Στο μέτρο δε που δεν λειτουργούν ακόμα η ενδοημερήσια αγορά και η αγορά εξισορρόπησης, η μοναδική διέξοδος αυτών των ευέλικτων μονάδων για κάλυψη του κόστους τους είναι η αγορά διαθέσιμης ισχύος. Επομένως, και κατά τον υπολογισμό της τιμής-στόχου (και κατά συνέπεια και της ανώτατης τιμής προσφοράς) θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλα τα σταθερά κόστη των επιλέξιμων μονάδων. Αυτό, άλλωστε, συμβαίνει και σε όλες τις διεθνείς αγορές διαθέσιμης ισχύος, παρόλο που οι αγορές αυτές λειτουργούν παράλληλα με ώριμες και ολοκληρωμένες αγορές ενέργειας και επικουρικών υπηρεσιών μέσω των οποίων οι ευέλικτες μονάδες μπορούν να καλύψουν μέρος του σταθερού τους κόστους.

- 5) **Τύπος διαγωνιστικής διαδικασίας:** Θεωρούμε ότι η διαγωνιστική διαδικασία που θα διεξαχθεί πρέπει να έχει τη μορφή δημοπρασίας με τα χαρακτηριστικά αυτής που χρησιμοποιείται στον αντίστοιχο μηχανισμό του Ηνωμένου Βασιλείου (UK Capacity Market, “descending clock”, “pay-as-clear auction”), ο οποίος έχει ήδη εγκριθεί από τη ΓΔ Ανταγωνισμού της ΕΕ και δεν θα χρειαστεί μακρόχρονη εξέταση. Η δημοπρασία με τα εν λόγω χαρακτηριστικά διεξάγεται σε διαδοχικούς κύκλους μειούμενης προσφερόμενης αμοιβής – εκ μέρους του φορέα που διενεργεί τη δημοπρασία - έως ότου η εναπομένουσα προσφερόμενη διαθέσιμη ισχύς να μην υπερβαίνει τη ζήτηση για το δεδομένο επίπεδο τιμής (αμοιβής).

Τα βασικά πλεονεκτήματα αυτού του τύπου διαγωνιστικής διαδικασίας είναι η διαφάνεια, η βέλτιστη σχέση κόστους-ασφάλειας εφοδιασμού, καθώς και ο μετριασμός της ισχύος αγοράς (“*market power*”) του δεσπίζοντος παίκτη. Στη διαγωνιστική διαδικασία αυτού του τύπου, ο φορέας που διενεργεί τη δημοπρασία δημοσιεύει, πριν την εκκίνηση κάθε κύκλου, μια σειρά στοιχείων [π.χ. το εύρος προσφοράς για τον συγκεκριμένο κύκλο, την εν δυνάμει ισχύ εκκαθάρισης στην κατώτατη τιμή (“*price floor*”) του συγκεκριμένου κύκλου, κ.α.] προσδίδοντας τα απαραίτητα εχέγγυα διαφάνειας σε κάθε βήμα της διαγωνιστικής διαδικασίας. Το δεύτερο βασικό πλεονέκτημα της προτεινόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας σχετίζεται με την εκκαθάριση στην οριακή τιμή (“*pay-as-clear*”) αντί της τιμής

προσφοράς (“*pay-as-bid*”) γεγονός που μπορεί να οδηγήσει, στην περίπτωση της Ελλάδας, σε μετριασμό της δύναμης αγοράς (market power) του δεσπόζοντος παίκτη, ο οποίος επιπλέον έχει και χαρακτηριστικά καθαρού αγοραστή.

Επιπλέον, ειδικά στην ελληνική αγορά, είναι αναγκαίο, να δίνεται η δυνατότητα για προσφορά του συνόλου ή μέρους της ισχύος μιας μονάδας σε κάθε κύκλο, ώστε να εξασφαλίζεται η βέλτιστη κατανομή της ζητούμενης ισχύος σε ένα ευρύτερο σύνολο μονάδων – άρα και αυξημένη ασφάλεια εφοδιασμού. Αυτή η δυνατότητα αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα ιδιαίτερα σε μια αγορά με περιορισμένο μέγεθος και αριθμό συμμετεχόντων, όπως είναι η ελληνική αγορά ηλεκτρισμού.

- 6) **Διάρκεια:** Είναι σημαντικό η δημιουργία της νέας αγοράς διαθέσιμης ευέλικτης ισχύος (έστω και εάν είναι μεταβατική) να συμβάλει στη συνολική βελτίωση της αγοράς ηλεκτρισμού στην Ελλάδα, μειώνοντας τις μεγάλες αβεβαιότητες που καθορίζουν το σημερινό σκηνικό σε αυτόν τον τομέα οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα μας. Για το λόγο αυτό, θεωρούμε ότι η δημοπρασία πρέπει να είναι ετήσιας διάρκειας ενώ και το προτεινόμενο μέτρο θα πρέπει να ισχύσει ωστόσο να συμβούν σωρευτικά τα ακόλουθα: (α) να τεθεί σε εφαρμογή ο αντίστοιχος μόνιμος μηχανισμός διασφάλισης επαρκούς ευέλικτης ισχύος και (β) να αρχίσει η πλήρης και επαρκής λειτουργία των νέων αγορών ηλεκτρισμού που προβλέπονται από το μοντέλο-στόχος της ΕΕ (προημερήσια, ενδοημερήσια, εξισορρόπησης) περιλαμβανομένης της σύζευξης της ελληνικής αγοράς ηλεκτρισμού με τις γειτονικές αγορές χωρών-μελών της ΕΕ και όχι απλώς η «*θέση σε εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, με το οποίο θα λειτουργούν οι νέες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας*», όπως αναφέρεται στο κείμενο της διαβούλευσης. Και αυτό διότι οι πραγματικές ανάγκες του ελληνικού Συστήματος σε διαθέσιμη ευέλικτη ισχύ θα δύνανται να καλυφθούν στο πλαίσιο των νέων αγορών μόνον εφόσον οι αγορές αυτές (α) ωριμάσουν και αποκτήσουν επαρκή ρευστότητα και βάθος και (β) λειτουργήσουν πραγματικά σε σύζευξη με τις γειτονικές αγορές και, φυσικά, όχι με την τυπική θέσπιση του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

Ευελπιστούμε ότι οι παραπάνω επισημάνσεις μας θα εισακουστούν από την Αρχή Σας και θα οδηγήσουν στις αναγκαίες βελτιώσεις του προτεινόμενου μηχανισμού, καθώς σε αντίθετη περίπτωση διακυβεύεται η βιωσιμότητα των μονάδων που μπορούν να συμμετάσχουν στο μηχανισμό αυτό και επομένως η ασφάλεια εφοδιασμού της χώρας. Παραμένουμε δε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση και συνεργασία.

Με εκτίμηση

Αναστάσιος Καλλιτσάντης
Πρόεδρος